

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок 7/14,
приміщення 182, к. 83

Вих. 346/2026 від 01.10.2026 року

**Бізнес-омбудсмену
Анці ФЕЛЬДГУЗЕН**

Рада бізнес-омбудсмена

info@boi.org.ua

**щодо ризиків непропорційного посилення
адміністративного та фінансового
навантаження на бізнес законопроектом
№ 16098**

Шановна пані Фельдгузен!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ, Асоціація), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України, Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та Експертно-апеляційній раді з питань ліцензування при Державній регуляторній службі України, засвідчує свою повагу та звертається щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про ціни і ціноутворення» (реєстр. № 16098 від 23.09.2026).

АФУ категорично не підтримує законопроект № 16098 та вважає його прийняття таким, що матиме негативні наслідки для ведення господарської діяльності та створюватиме непропорційні ризики для бізнесу. Позиція Асоціації не зводиться до заперечення проти окремого розміру штрафу чи окремої редакційної конструкції. Запропонований підхід є хибним концептуально: законопроект істотно посилює каральну складову державного контролю без належного доведення того, що саме недостатність чинних санкцій є причиною порушень, без оцінки сукупного регуляторного навантаження на фармацевтичний сектор та без урахування воєнних ризиків, які держава сама офіційно визнає критичними для безперервного забезпечення населення лікарськими засобами.

Окремо звертаємо увагу на дисбаланс відповідальності. Законопроект істотно підвищує фінансові ризики для контрольованого суб'єкта, але не створює співмірних додаткових гарантій від помилкового, передчасного або надмірного застосування санкцій. У системі, де одна кваліфікація посадової особи може одночасно призвести до значного штрафу, подальшого спору та передачі інформації до органу ліцензування, підвищується ціна адміністративної помилки та ризик використання контрольного інструментарію як засобу тиску.

Поєднання високих санкцій, оціночної кваліфікації поведінки суб'єкта та можливості ініціювати ліцензійні наслідки створює корупціогенні ризики. Чим більшим є обсяг негативних наслідків, який залежить від висновку конкретної посадової особи, тим вищою є ціна дискреційного рішення. Законопроект збільшує цю дискрецію у фінансовому вимірі, не встановлюючи нових процедурних запобіжників, які б відповідали масштабу можливих наслідків.

Кратне збільшення відповідальності особливо небезпечно за збереження широких за змістом категорій «недостовірні відомості» та «створення перешкод». Недостовірність даних у складній системі ціноутворення може бути наслідком не лише свідомого введення державного

органу в оману, а й технічної помилки, розбіжності між інформаційними системами, несвочасного оновлення даних, помилки контрагента, людського фактору або неоднозначності застосування нормативних вимог. Категорія «перешкоджання» безпосередньо стикається з реалізацією законних процесуальних прав суб'єкта господарювання – перевіряти повноваження посадових осіб, вимагати належного оформлення документів, надавати заперечення, користуватися правовою допомогою та оскаржувати рішення. Чим вищою є санкція, тим вищими мають бути вимоги до визначеності складу правопорушення; законопроект цього не забезпечує.

Фіксовані штрафи у 51 000 та 102 000 гривень мають принципово різний фактичний вплив залежно від масштабу суб'єкта господарювання. Для великої компанії така сума може бути керованою операційною витратою; для одиної аптеки, невеликого регіонального підприємства або аптечного закладу в сільській чи прифронтовій громаді вона може дорівнювати значній частині місячного фінансового результату. Формально однаковий штраф у таких умовах створює матеріально нерівний тягар і для малого бізнесу підвищує ризик втрати ліквідності, скорочення асортименту, відмови від окремих місць провадження діяльності або припинення роботи.

Фармацевтичний сектор одночасно адаптується до масштабних змін у ціноутворенні та обігу лікарських засобів. Діють реферування та обов'язкове декларування граничних оптово-відпускних цін, Національний каталог цін, розрахунок граничних роздрібних цін, обмеження торговельних і постачальницько-збутових надбавок, спеціальні вимоги щодо маркетингових та інших послуг, посилений моніторинг, нові підходи до ліцензування і цифрового обліку. Оцінювати нове посилення відповідальності без урахування сукупного навантаження означає ігнорувати реальну кількість одночасних змін, які бізнес уже впроваджує під час війни.

Підприємства галузі одночасно несуть витрати на відновлення знищених запасів і приміщень, резервні склади, диверсифікацію логістики, генератори, системи безперебійного живлення, захищені канали зв'язку, укриття, охорону, евакуацію персоналу, заміну обладнання, підтримання температурних режимів під час відключень електроенергії, кадровий дефіцит та роботу у громадах із підвищеним безпековим ризиком. Це витрати не на підвищення прибутковості, а на фізичне збереження можливості постачати ліки. Посилення санкційного навантаження саме в цей період є регуляторно необґрунтованим і суперечить завданню збереження стійкості фармацевтичної логістики.

Доступність лікарських засобів не може зводитися до арифметичного показника ціни однієї упаковки. Вона включає фізичну наявність препарату, достатній асортимент, безперервність поставок, можливість утримувати аптеку у невеликій громаді, роботу в прифронтових районах та спроможність дистриб'ютора формувати резервний товарний запас. Регулювання, яке збільшує ризик закриття економічно вразливих аптек або скорочує готовність бізнесу підтримувати малорентабельні локації, може формально посилити контроль за ціною і одночасно погіршити реальний доступ пацієнта до ліків.

У сукупності наведене свідчить, що законопроект № 16098 має не окремі техніко-юридичні недоліки, а хибну регуляторну конструкцію. Він намагається вирішити складну проблему ціноутворення механічним збільшенням відповідальності, не доводить необхідності такого втручання, посилює ризики для малого і середнього бізнесу, фармацевтичної логістики та фізичної доступності лікарських засобів, а також створює додатковий тиск на галузь у момент системних воєнних втрат. За таких обставин АФУ вважає неприйнятним прийняття законопроекту як за основу, так і в цілому.

Враховуючи викладене, АФУ просить Раду бізнес-омбудсмена:

1. Розглянути викладені у цьому зверненні обставини як питання, що має системний характер та стосується ризику істотного посилення адміністративного, регуляторного і фінансового навантаження на добросовісний бізнес у зв'язку із запропонованими положеннями законопроекту № 16098.
2. Оцінити з точки зору захисту прав та законних інтересів бізнесу ризики, пов'язані з кратним збільшенням санкцій за інформаційні та процедурні порушення, використанням

оціночних категорій під час їх застосування та відсутністю співмірного посилення процесуальних гарантій для суб'єктів господарювання.

3. Окремо звернути увагу на ризик розширення адміністративної дискреції контролюючих органів та можливість непропорційного застосування санкцій, зокрема у випадках, коли встановлення факту надання «недостовірних відомостей», «створення перешкод» або невиконання відповідної вимоги залежить від оцінки конкретних фактичних обставин посадовою особою органу державного контролю.

4. Оцінити ризики для бізнесу, пов'язані з передбаченим законопроектом поєднанням результатів державного контролю за цінами з можливим подальшим залученням механізмів ліцензійного контролю, зокрема з точки зору правової визначеності, передбачуваності державного втручання та недопущення надмірного адміністративного тиску.

5. Врахувати непропорційність фактичного впливу запропонованих фіксованих санкцій на суб'єктів господарювання різного масштабу, зокрема на малий і середній бізнес, одиничні аптеки, регіональні підприємства та суб'єктів, які продовжують діяльність у сільських, віддалених і прифронтових громадах.

6. Врахувати сукупне регуляторне навантаження на фармацевтичний сектор та додаткові операційні витрати бізнесу в умовах воєнного стану, зокрема на відновлення пошкодженої інфраструктури, резервні складські потужності, диверсифікацію логістики, автономне енергозабезпечення та забезпечення безперервності діяльності.

7. У межах системної та аналітичної роботи Ради розглянути можливість доведення викладених у цьому зверненні ризиків та позиції бізнес-спільноти до відома Кабінету Міністрів України, відповідних центральних органів виконавчої влади та комітету Верховної Ради України, визначеного головним з підготовки законопроекту № 16098.

8. У разі підтвердження системного характеру порушених питань розглянути можливість надання державним органам рекомендацій щодо недопущення непропорційного посилення адміністративного та санкційного навантаження на бізнес без належного аналізу ефективності чинних механізмів відповідальності, оцінки економічних наслідків та встановлення достатніх процедурних гарантій.

9. Врахувати позицію АФУ щодо недоцільності прийняття законопроекту № 16098 у запропонованій редакції при формуванні позиції Ради бізнес-омбудсмена з порушених у цьому зверненні системних питань.

10. Повідомити АФУ про результати розгляду цього звернення та заходи, вжиті Радою бізнес-омбудсмена в межах її мандата на електронну адресу: pharmukraine.ua@gmail.com та за поштовою адресою: **01015, м. Київ, вул. Академіка Богомольця, буд. 7/14, приміщення 182, к. 83.**

**З повагою,
Голова Організації
Голова Правління Організації**

Анастасія РИЖУК